

หมอชวนรู้

ไซยาไนด์ (Cyanide) ยาพิษมรณะ

บทความโดย ผศ.นพ.พิสนธิ์ จงตระกูล
กรรมการแพทยสภา และ ประธานคณะทำงาน
สร้างความเข้มแข็งประชาชนด้านการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (สยส.)

หมอชวนรู้

The Medical Council of Thailand

www.tmc.or.th

ไซยาไนด์ (Cyanide) ยาพิษมรณะ

ไซยาไนด์ถูกนำเข้าสู่ร่างกายได้ด้วยวิธีใด

ไซยาไนด์อาจถูกนำเข้าสู่ร่างกายทางปาก ด้วยการละลาย
ผลึกโพแทสเซียมไซยาไนด์ในน้ำหรือเครื่องดื่มหรือ
ทำให้เป็นผงแล้วผสมลงในอาหาร หรือผสมไซยาไนด์
ในรูปของของเหลวลงในน้ำหรือเครื่องดื่มหรืออาหาร
โดยตรง นอกจากนั้นยังอาจถูกนำเข้าสู่ร่างกาย
ทางการหายใจด้วยไซยาไนด์ที่อยู่ในรูปของแก๊ส

ผู้ได้รับไซยาไนด์จะรู้ตัวหรือไม่

ไซยาไนด์เป็นสารที่ไม่มีสีและกลิ่น เฉพาะบางคนเท่านั้นที่อาจรับรู้กลิ่นของไซยาไนด์ได้
ซึ่งจะมีกลิ่นคล้ายกับอัลมอนด์ กลิ่นนี้บางคนบอกว่าคล้ายกับกลิ่นของเมล็ดพืชหรือ
เมล็ดผลไม้ที่มีความขม เช่น เมล็ดแอปเปิ้ล หรือ เมล็ดลูกพีช ส่วนโพแทสเซียม
ไซยาไนด์มีรสชาติที่ขม หากได้รับในปริมาณมากจะมีความรู้สึกแสบหรือเผาไหม้ในปาก
คล้ายกับการสัมผัสกับสารต่างซึ่งเป็นสารเคมีที่มีฤทธิ์กัดกร่อนสูง

ต้องได้รับไซยาไนด์มากน้อยเพียงใด จึงจะเสียชีวิต

ผู้ใหญ่โดยทั่วไปมักเสียชีวิตหากได้รับ
ไซยาไนด์ทางปากในปริมาณ 200-300
มิลลิกรัม ซึ่งเทียบได้กับปริมาณของเกลือ
ประมาณครึ่งถึงหนึ่งในสี่ของช้อนชา

ภาพโพแทสเซียมไซยาไนด์

ไซยาไนด์ (Cyanide) ยาพิษมรณะ

ไซยาไนด์ทำให้เสียชีวิตได้อย่างไร

เมื่อเข้าสู่ร่างกายทั้งจากการกินหรือการสูดหายใจ
ไซยาไนด์จะขัดขวางการใช้พลังงานของเซลล์ในร่างกาย
ทำให้เซลล์ต่าง ๆ ของร่างกายขาดออกซิเจน โดยเฉพาะที่
สมองและหัวใจ ทำให้ชัก หัวใจเต้นผิดปกติ
และหัวใจหยุดเต้น

ผู้ได้รับไซยาไนด์จะเสียชีวิตอย่างรวดเร็วเสมอไปหรือไม่

หากได้รับไซยาไนด์ทางปากในขนาดสูงมักเสียชีวิตในเวลาเป็นนาที
แต่หากได้รับในปริมาณต่ำ อาจใช้เวลานานขึ้นเป็นหลายนาทีหรือเป็นชั่วโมง
ซึ่งมีโอกาสได้รับยาต้านพิษและช่วยชีวิตได้ทัน

ถ้าได้รับไซยาไนด์แต่ยังไม่ถึงขั้นเสียชีวิต จะมีอาการอย่างไร

บุคคลอาจได้รับไซยาไนด์ในขนาดต่ำโดยไม่ตั้งใจ
เช่น จากอาหารบางชนิดซึ่งมีไซยาไนด์เป็นส่วนประกอบ
อาจมีอาการดังต่อไปนี้คือ

- ▶ เจ็บหน้าอก
- ▶ แน่นหน้าอก
- ▶ หัวใจอาจเต้นช้าลงหรือเร็วขึ้น
- ▶ หายใจลำบาก
- ▶ การหายใจอาจช้าลงหรือเร็วขึ้น
- ▶ อาจหายใจมีเสียงหวีด
- ▶ ลับสน
- ▶ เวียนศีรษะ
- ▶ กระสับกระส่าย
- ▶ ปวดศีรษะ
- ▶ ปวดตา
- ▶ น้ำตาไหล
- ▶ คลื่นไส้ อาเจียน
- ▶ อ่อนแรง

มียาที่ใช้ต้านพิษไซยาไนด์หรือไม่

แพทย์จะรีบให้ยาต้านพิษไซยาไนด์ได้แก่สารละลาย 3% โซเดียมไนไตรท์ ร่วมกับสารละลาย 25% โซเดียมไทโอซัลเฟต ซึ่งมักจะออกฤทธิ์เต็มที่ภายใน 30 นาที ซึ่งยาเหล่านี้ควรมีพร้อม
ในโรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย ทุกแห่ง
ในประเทศไทย ยาต้านพิษทั้งสองชนิดผลิตโดยสถานเสาวภา สภากาชาดไทย

